FISONOMIA DEL RECORREGUT DE LA CURSA DE LA MERCÈ'2011

Km 0 al 1

La sortida de **la Cursa de la Mercè** és en un lloc emblemàtic. No tan sols perquè estigui al bell mig del que va ser l'Exposició Universal de 1929 i les Fires que van succeir després, sinó perquè de l'entorn d'on sortirem, l'**Avinguda Rius i Taulet**, davant de **La Font Màgica** de Montjuïc, en surten o passen unes quantes curses: la Marató de Barcelona, la Mitja Marató, la Jean Bouin, la del Corte Inglès, la de l'Amistat, aquesta de la Mercè... i hi entrenen molts i moltes que avui, de ben segur, estaran a la línia de sortida.

La sortida on estarem ara, és per tant un indret *fetiche* pel que fa a la cosa aquesta del córrer a Barcelona. Impossible d'imaginar per part del senyor **Rius i Taulet** -magnífic alcalde de la ciutat l'últim terç del segle XIX pel que diuen els historiadors, i en honor del qual se l'hi va posar nom a l'avinguda d'on sortirem- que amb el temps, serien milers els practicants d'una activitat desconeguda llavors, que trepitjaríem l'avinguda que duu el seu nom per començar una carrera atlètica. Impossible de suposar en aquella època, deia, perquè la primera cursa a la ciutat, amb només cinc corredors, es va fer l'any 1898, del carrer Canuda a Vallvidrera i tornar, deu anys després que el bon batlle passes a millor vida.

Sortirem de davant de **La Font Màgica** doncs, just davant també de les **Quatre Columnes** del darrere de la Font. Unes columnes que volen significar les quatre barres de la senyera que representen les que ja hi van estar col·locades del 1919 al 1928, fins que van ser enderrocades l'any 1929 per ordre del dictador **Primo de Ribera**, ja ens podem imaginar per quina raó. Es diu que ho va fer per a que un símbol de catalanisme -en va destruir uns quants- no tingués el ressò que li podia donar l'Exposició Universal a punt d'inaugurar-se. Feliçment, des de fa poc s'han tornat a posar en peu.

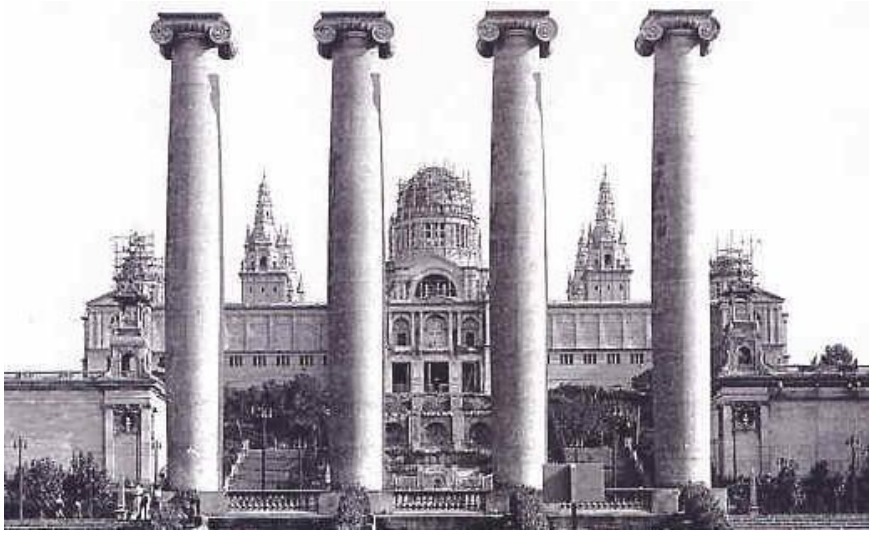

Les Quatre Columnes, obra de Puig i Cadafalch. Any 1928

Tot just al sortir, en el primer xamfrà, a la dreta, hi ha un bonic edifici d'estil mudèjar que els que entrenen per Montjuïc hauran vist mil vegades i sabran que era el **Palau de la Premsa** de l'Exposició del 29, més tard oficines de la Guàrdia Urbana i ara un museu, amb curiositats com els uniformes que duien fa més de cent anys, o les Harley Davidson dels agents en fa vuitanta. Val la pena veure'l. Ara no, però. Ara hem d'estar pel que hem d'estar!

Una mica més enllà, girarem a l'esquerra per baixar pel carrer **Lleida**, i també. al xamfrà, a l'esquerra, veurem -és grat de veure la decoració noucentista de la façana- el **Col·legi Verdaguer**, un edifici que va ser l'oficina de l'Exposició del 29, i des de 1931 és una escola.

El carrer **Lleida** el baixarem un tros, i just passat el Col·legi, davant d'una antiga caserna dels Bombers, girarem a la dreta per agafar **Tamarit**, també de baixada.

En aquest punt estarem en el Poble Sec (o Poble-sec, amb guió, que és com els veïns volen que s'escrigui), un petit barri de Barcelona, entranyable, on també s'hi celebra una cursa al Juliol, per cert.

Un apunt: el Poble-sec té molts fills il·lustres, el més famós en **Joan Manuel Serrat**, i un de curiós, en aquest cas d'una filla, **Agustina Saragossa Doménech**, coneguda com "Agustina d'Aragó", que també va néixer al barri.

El nom de carrer **Lleida** és fàcil de suposar per què li ho van posar un bon dia: perquè és la capital de la comarca del Segrià. Elemental; no obstant, s'ha de dir que no sempre s'ha dit així: durant la Dictadura era la Calle Lérida, com era preceptiu; i molts anys enrere, la Calle Santiago.

El nom de **Tamarit** correspon a qui va ser diputat del braç militar i defensor de Barcelona durant la Guerra dels Segadors contra la Castella de Felip IV que atacava la ciutat en el segle XVII.

I per **Tamarit** creuarem el Paral·lel, el carrer que a les primeries del segle XX estava farcit de teatres, music halls i cafès -una mena de Broadway- ple de gent a tota hora amb ganes de gatzara. Enfilarem a l'esquerra per agafar **Entença,** i anirem a trobar el **Km 1**, a la cantonada amb **Gran Via**.

En creuar el Paral·lel passarem per davant de dos llocs interessants en els dos xamfrans de la dreta: el **Ticket**, de **Ferran Adrià**, un bar de tapes inaugurat fa poc que està tenint un èxit total (has de demanar lloc tres mesos abans), i la **Casa dels Cargols** al carrer Entença, 2. No és un bar, que pel nom podria semblar-ho, sinó una casa de pisos decorada amb cargols per tot arreu. Una llegenda urbana diu que va ser construïda el 1896 per encàrrec d'un pagès que va anar a buscar cargols al camp i es va trobar una fortuna dins d'una cova.

Km 1 al 2

Haurem deixat el Poble-sec en creuar el Paral·lel per pujar (lleugeríssima i curta pujada) pel carrer d'**Entença**, tot trepitjant ja l'Eixample, que és el districte per on farem la resta de la cursa.

Entença és el nom d'un pròcer de casa nostra del segle XIII. Bé, tot i que l'honorem posant-li un carrer, no sé pas si se'l pot considerar un veritable pròcer: era capità dels *almogàvers*, uns paios que saquejaven a tort i a dret en aquelles èpoques de conquestes.

En arribar a la **Gran Via**, l'enfilarem a la dreta per fer un bon tros d'aquesta avinguda, ja de per sí el carrer més llarg de tots els de la ciutat. En farem, concretament, tres quilòmetres i mig, tots en línia recta i plans, d'aquells que inviten a córrer (de fet, exceptuant la pujada del Paral·lel el darrer quilòmetre, aquesta és una de les curses més planes de Barcelona), amb bona amplada, frondosos i centenaris arbres als costats del nostre camí...i sense cotxes. Una meravella, vaja!

Això de córrer per un carrer sense cotxes per Barcelona -ara que hi estem posats- és una de les coses del món que li produeixen més goig al que escriu aquesta *sui generis* descripció del recorregut de la Cursa de la Mercè. El poder ser, alguns diumenges de l'any, l'amo i senyor de les calçades -com és el cas ara- és impagable. Segurament els hi passarà el mateix als que, com ell, recorden quan a la ciutat, no fa pas tant, estava prohibit córrer. En **Vicente Egido**, el que va ser un excel·lent fondista del Barça els anys setanta, sempre explica que un dia que va sortir de les pistes universitàries en aquella època amb pantalon curt, un guàrdia el va parar a la Diagonal. Va demanar-li el DNI i va estar a punt de multar-lo per córrer en la via pública, i a més a més, per fer-ho "en calçotets".

La **Gran Via**, a banda de ser una avinguda amb un munt de cases sumptuoses, també és un carrer on hi ha bastants cinemes, un d'ells **el Rex**, que està a la nostra esquerra, a tocar del carrer Calàbria, malauradament l'han tancat. **El Rex** era un cine d'aquells d'abans. Conservava un aspecte que el feia acollidor per als que varem créixer veient-hi pel·lícules com *El Halcón y la flecha* o *Robin de los Bosques*. Tenia una taquillera que t'atenia sense micròfon; un porter que et saludava com si et conegués de tota la vida; sellons prou confortables...i no hi venien crispetes! Una contingència: a la nostra dreta, en front mateix del **cinema Rex**, hi havia fins fa uns anys un bar -era únic a Barcelona- on es podia practicar el tir amb arc. És a dir que, sortint del cine, un podia emular al **Burt Lancaster** o a l'**Errol Flynn** per dos duros. No per casualitat, el bar desaparegut es deia *L'Arquer*.

A l'esquerra, poc després de passar Calàbria, ens trobarem **La Casa de la Lactància**, un edifici modernista construït a primers del segle XX per les elevades taxes de mortalitat infantil i maternal que hi havia a la Barcelona obrera de llavors. Tenia un consultori d'embarassades i un espai d'alimentació i cura per als nadons, i consta, textualment en un document, que va ésser concebut "Per atendre els fills dels infeliços que es troben sense possibilitats". Curiosament, en l'actualitat, i des de fa trenta anys, és un casal

d'avis. Una singularitat: a dalt de tot de l'edifici hi ha un conjunt escultòric amb una llevadora que alleta una criatura amb un biberó; la curiositat resideix en el fet que és precisament una dona i no *La Mare de Déu de la Llet*, que era la costum iconogràfica en aquest casos.

Magnífic grup escultòric de La Casa de Lactància, obra d'Eusebi Arnau, a la Gran Via

I també a l'esquerra, una mica més endavant, fent xamfrà amb Viladomat, veurem la també modernista i bonica **Casa Golferichs**. Fa uns anys va estar a punt de ser enderrocada per la golafreria de les immobiliàries, però no va anar al terra per la lluita dels veïns del barri per salvar "El Xalet". Ara és un actiu centre cívic.

Per la **Gran Via**, i fins el final dels tres quilòmetres i mig que dèiem, anirem travessant un munt de carrers que duen el nom de personatges il·lustres. La llista és llarga: vint-i-tres. A propòsit, resulta estrany i insòlit que durant la darrera dictadura, en una època en la qual es van canviar molts noms de carrers per posar-hi els de personatges addictes a l'antic règim, la majoria d'aquests de l'Eixample que creuarem no els van substituir. Més curiositats: els de Borrell i Urgell, els dels dos comptes que estan en aquest quilòmetre, tampoc els van canviar per uns altres. Van castellanitzar el segon (potser perquè era més ample), posant-li Urgel, amb una sola ela, però el primer, misteriosament, va seguir sempre amb les dues.

I així, a punt de començar a *llançar-nos* per tractar de fer marca aprofitant que la **Gran Via** és plana, i perquè tot i que abans de sortir hem enganyat als amics dient-los-hi que estàvem fotuts, arribarem a l'indicador del **Km 2**, a tocar Muntaner, en plena forma i sense que ens faci mal res.

Km 2 al 3

Confirmant el que dèiem més amunt respecte de que a la **Gran Via** hi ha uns quants cinemes, passat el Km 2 ens en trobarem un altre, l'**Aribau Club**, a l'esquerra del nostre pas. Aquest cinema ha tingut, per cert, diversos noms. Quan el van inaugurar li van posar *Doré*. Però en acabar la guerra, als sensors els deuria semblar una paraula catalana i el van canviar per *Dorado*. No sabien, o ningú els ho va dir, o si els ho van dir no en van fer cas, que el primer nom era un homenatge al famós dibuixant francès **Gustave Doré**.

Avançant per la **Gran Via**, també a l'esquerra, ens trobarem **La Universitat**. Un edifici que de dintre és magnífic, però de fora...que voleu que us digui. No soc, ni de molt, expert en arquitectura (ni en gaires coses, he de dir), però a mi em sembla d'un tipus de construcció molt sòbria, que contrasta, pel temps en què es va fer (finals del segle XIX), amb les joies arquitectòniques de l'època que hi ha a la ciutat.

Vista de La Universitat i Paraninf.

Per cert, deixeu-me'n dir una sobre la façana. Podreu comprovar-ho el dia de la cursa si ho mireu (no tingueu por d'entropessar amb el de davant a aquestes alçades de la prova, perquè per aquí ja anirà bastant fluida). L'edifici té dues torres a banda i banda; una d'elles, la primera que ens trobarem, té un gran rellotge i l'altra només una finestreta. Quan hi passo per davant, sempre penso que si no hi hagués aquest rellotge, **La Universitat** passaria bastant desapercebuda.

Que em disculpin, pel que dic, els admiradors d'**Elies Rogent**, el seu arquitecte, què va ser professor de grans arquitectes, un dels quals **Gaudí**, a qui li va dir al signar-li el seu títol universitari: "Antoni Gaudi?..no sé pas sí he aprovat a un boig o a un geni".

De totes maneres, la Universitat és la Universitat. Un temple en molts aspectes. I un lloc on anys enrere no hi entraven ni *els grisos*. Als estudiants, l'edifici els servia de cuirassa i es protegien en els seu interior quan eren perseguits per las *fuerzas del orden* per haver llençat *octavillas subversivas* al carrer.

Més enllà de **La Universitat**, després del carrer Balmes, passarem per davant del **Coliseum**. El **Coliseum**, on ara hi fan teatre**,** té el privilegi de constar com el primer cinema que va projectar una pel·lícula sonora a Espanya: "La canción de Paris" l'any 1929.

Encara que estiguem de festa i sigui molt trist parlar-ne, una mica abans del **Coliseum**, per davant del qual estem passant ara corren i gaudint, va tenir lloc durant la guerra un dels bombardejos més sagnants sobre la ciutat. Obviem detalls sobre els estralls i el nombre de víctimes: un monument abstracte -no gaire fàcil de veure per cert- ho recorda davant del teatre.

Avançant, segurament cada vegada més ràpid, creuarem el Passeig de Gràcia, el carrer de més *glamour* de Barcelona. De la cruïlla de **Gran Via** – **Passeig de Gràcia**, cal saber que exactament on ara hi ha la font monumental, fa anys, quan la ciutat encara estava emmurallada, hi havia una creu de terme que per la nit estava molt concorreguda. En aquella època, els noctàmbuls que havien anat a extramurs a emborratxar-se es reunien en aquest punt per dormir la mona en trobar la Porta de l'Àngel tancada. Les gresques que s'hi organitzaven abans d'adormir-se les podem imaginar: crits, renecs, duels, garrotades...Total, que el lloc es va fer famós. Ningú sabia el nom de l'indret; tothom el coneixia com "La creu tremenda".

Ara, en lloc d'una creu hi ha una font circular amb un gran brollador. Una recomanació: encara que el dia de la cursa faci calor, no és de bona educació atlética tirar-s'hi a dintre per més ganes que en tinguem mentre passem pel costat, a pocs metres de la senyal del **Km 3**.

Km 3 al 4

El ritme serà cada vegada més viu, segur. En la cruïlla **Gran Via-Pau Claris** haurem trobat l'indicador del Km 3, un punt a partir del qual ja anirem -uns més que uns altres, es clar - a tota pastilla, disposats, com sempre que ens posem un dorsal, a fer el millor temps de la nostra vida.

Més enllà, en la propera cruïlla de **Gran Via** amb Roger de Llúria ens trobarem al bell mig un monument a la deessa **Diana**, inaugurat fa noranta anys. La iconografia la representa usualment despullada, i així la va esculpir el seu autor, **Venanci Vallmitjana**. Però, coses dels vigilants de la moral, que sempre n'hi ha hagut, per posar-la en aquest lloc de l'Eixample se li va demanar que la fes coberta amb una túnica, com així la veurem en passar.

En el xamfrà de la dreta hi ha l'**Hotel Ritz**. Ara se'n diu Hotel HUSA Palace, però ni cas: per a tothom és i serà el **Ritz**. És un hotel de gran luxe, el primer de cinc estrelles que hi va haver a Barcelona. Ara potser no perquè diuen que ja no hi ha gaires rics al món, però abans si allotjaven milionaris o artistes de Hollywood que venien a la ciutat. Com l'**Ava Gardner** i el **Luis Miguel Dominguin**, de qui s'explica l'anècdota, no sé sí certa, de que després d'una nit d'amor en aquest hotel, i en veure l'actriu que ell s'aixecava molt de matí per anar-se'n, li va preguntar: "- A on vas tan de pressa, Luis Miguel? " i el torero li respongué "- A explicar-ho als amics! Sí em fico al llit amb l'Ava Gardner i no puc explicar-ho aviat...de què em serveix?".

De l'**Ava Gardner**, un dels mites del cinema dels anys cinquanta, se'n expliquen mil i una historia. Una molt coneguda és de quan vivia a Madrid: va tenir problemes amb **Blas Piñar**, un notari líder de la ultradreta que li requeria no sé què. Va anar a casa seva acompanyat de dos policies, i ella els va rebre completament nua (com **la Diana** de debò, vaja)... i el notari la va demandar "por desacato a la autoridad".

Ava Gardner (1922-1990). D'ella deien que era "L'animal més bell del món"

Seguint per la **Gran Via** en aquest quilòmetre**,** creuarem uns carrers de la dreta de l'Eixample que tenen un nom molt bonic, o a mi m'ho sembla: **Roger de Llúria, Girona, Roger de Flor**...En canvi no m'agraden -és cosa meva- els de **Bruc, Bailèn** i el de la plaça **Tetuan**, a la qual arribarem a punt de trobar el **Km 4**. Són noms que serveixen per recordar fets bèl·lics (els de les *Batalles del Francès* els carrers, i el de l'ocupació de la ciutat marroquina pel general **Prim** el de la plaça). M'agradaria més que fossin noms d'esportistes o relacionats amb l'esport, que n'hi ha molt pocs a la ciutat: deu o dotze com a màxim.

A propòsit, a la **Gran Via**, entre els carrers de Girona i Bailèn, un tramvia que hi passava va atropellar el 7 de juny de l'any 1926 un home de barba blanca, indocumentat, que duia un llibre d'evangelis a la butxaca. En principi, els vianants van suposar que era un rodamón pel senzill vestit que duia. El van traslladar molt greu a l'Hospital de la Santa Creu i allí el van reconèixer: no era altre que el genial arquitecte **Antoni Gaudí**. Tres dies després va morir.

Km 4 al 5

L'indicador del Km 4 l'haurem passat a l'encreuament de la **Gran Via** amb **Roger de Flor**, un nom d'un altre carrer, aquest, que també honora a un altre cabdill dels

almogàvers durant l'edat mitjana, que ja em dit que eren una bona quadrilla: no en debades, el mot *almogàver* prové de l' àrab *Al-mugaver* i significa "els que provoquen avalots. Els carrers que travessarem tot seguit, **Nàpols, Sicília i Sardenya**, són noms de territoris que en aquelles èpoques pertanyien als que eren Comptes de Barcelona i reis d'Aragó.

No veurem cap cosa especial en aquest tram, a no ser que mirem cap a dalt de tot de les cases. Sí ho féssim podríem apreciar que en els anys que es van construir aquells pisos per a la gent benestant -no tan sols aquí sinó en tota la dreta de l'Eixample-, hi havia molta costum de rematar els edificis amb el millor de la seva arquitectura. En molts casos amb ornaments o figures al·legòriques. Una d'elles, que està present en molts habitatges i edificis, és la del déu **Hermes** o els seus atributs (unes ales i una vara on s'hi cargolen dues serps). És el cas, per exemple, d'una casa de la **Gran Via**, tot just passat Sardenya, a l'esquerra, abans de girar per Marina, que té un bust en pedra d'aquest déu grec.

Serà difícil veure'l, no perquè estigui amagat, que no ho està, sinó perquè, siguem francs, en aquells moments ja durem més de quatre quilòmetres de cursa, i qualsevol es posa a mirar a veure si troba un senyor amb un barret amb ales, per més fill de **Zeus** que sigui.

En arribar al carrer **Marina** haurem acabat el nostre viatge per la **Gran Via** i girarem a la dreta per baixar-lo fins a **Ausiàs Marc**. Girarem no sense haver vist, no obstant **La Monumental**, l'última de plaça de toros que resta en peu a Barcelona, en la qual, afortunadament, deixaran aviat de fer-se espectacles taurins.

El millor de **La Monumental**, al meu parer, és que ha servit per a grans esdeveniments que no tenen res a veure amb la tauromàquia. Un dels més recordats per apoteòsic, el concert que va tenir lloc el 3 de juliol de 1965 per part dels **Beatles**, el mític conjunt de Liverpool, que "va omplir la plaça fins a la bandera" (expressió taurina per a que ningú s'enfadi).

A l'hora de la veritat, el famós quartet només va actuar 35 minuts escassos (en l'espectacle hi van actuar altres artistes, de entre els quals els **Sirex**), el temps just per interpretar una dotzena de cançons. I com passava a tots els seus concerts, els crits del públic (i la mala qualitat del so, tot s'ha de dir) va impedir que es pogués gaudir plenament de la seva música. Però va ser igual; n'hi va haver prou per respirar un cert aire d'europeisme, tan necessari en aquells temps.

Mentre passem pel costat de la plaça, alguns recordarem les seves cançons, que ens ajudaran a córrer millor i més ràpid. Tan ràpid com haguessin corregut els seus fans aquell dia, davant dels grisos, si hagués hagut l'aldarull que el govern d'aquella època es temia. Perquè tot i l'autorització a que vinguessin per donar a entendre una certa obertura de la dictadura, la revolució dels estudiants durant l'acte era temuda per alguns sectors que consideraven els **Beatles** com a l'enemic públic número 1. Una impressionant quantitat de policia desplaçada als voltants de la Monumental i a l'interior -es va dir que més de 1.000 per als 15.000 espectadors- en va ser la prova. No

va passar res, més enllà de l'esglai al comprar les entrades: 75 pessetes la més barata i 450 la més cara.

Els Beatles a la seva arribada al Prat tocats amb una montera de torero (ningú és perfecte), procedents de Madrid

Quan haurem girat per davant de la plaça de toros accelerem el pas sense voler perquè el carrer que haurem agafat, **Marina**, fa una mica de baixada. Aprofitarem el desnivell i girarem a la dreta al trobar **Ausiàs Marc**. I sí algú, ofès pel nostre rebuig a *la fiesta* ens perseguia, ja no ens haurà atrapat, perquè entre que haurem anat a tota marxa i el gir, ens haurà perdut de vista. I per **Ausiàs Marc**, que és un carrer una mica monòton, no hi trobarem gaires belleses urbanes per mirar. Únicament l'indicador del **Km 5**, que està a l'encreuament amb el carrer Nàpols, que voldrà dir que ja haurem fet mitja cursa, i això sempre anima.

Km 5 al 6

Havia dit que el carrer **Ausiàs Marc**, per on farem aquest quilòmetre és una mica avorrit, però no és veritat. No ho és, o millor dit no ho serà per a nosaltres què haurem passat l'equador de la prova, i ara sí, de debò, començarem a gambar de veritat, per allò de veure, *locus* com estem per això del córrer, si la segona meitat la fem més ràpida que la primera.

Per altra banda, en aquest quilòmetre i en el seu voltant hi ha més esglésies i convents per metre quadrat que en cap altre, i això és una cosa què fins i tot als descreguts ens dóna una certa confiança per poder, com segur què farem, forçar una mica més del compte.

A veure sí no: l'**Església del Rosari** està passat l'indicador del 5; les **Hijas de la Caridad** a Roger de Flor tocant Ausiàs Marc; l'**Obra de Sant Joan d'Avila** en la cantonada amb el passeig de Sant Joan; el **Convent de Santa Catalina Verge** a Bailén- Ausiàs Marc; l'**Església del Sagrat Cor de Jesús** al carrer de Casp, que és el de damunt...És a dir que tranquils; sí algú per culpa de forçar massa la màquina *la palma* per aquí, té

l'extremunció i les pregaries assegurades. Gratis no ho sé, però immediates per descomptat.

Deixem la broma. Avui és un dia que estem fent una cursa seriosa, que fa molts anys que se celebra -una de les més antigues de Barcelona- i que serveix, entre altres coses, per gaudir aquests dies de **La Mercè**, per festejar la Festa Major de la ciutat en honor de la seva patrona. Una Festa Major que s'ha recuperat amb la democràcia, perquè durant els quaranta anys que va durar el malson que tothom sap, gairebé se celebraven únicament festejos religiosos.

Festa Major de Barcelona. La Mercè 1904

A propòsit, **La Mercè** no és, curiosament, la única patrona de la ciutat. Ho són també **Santa Madrona** i **Santa Eulàlia**. A Santa Madrona, que va ser la primera, els barcelonins la van anar oblidant i substituint per Santa Eulàlia que, segons deien, aconseguia més sovint que plogués. Una cosa semblant va passar després: la Mercè li va prendre la titularitat al segle XVI a la petita Eulàlia, una vegada que, per la seva intersecció, va aturar una terrible plaga de llagosta que aterrava als barcelonins i que, pel que sembla, no va saber resoldre.

Travessarem el Passeig de Sant Joan, i avançant per **Ausiàs Marc**, passarem molt a prop del **Monument a Casanova** que està al carrer de sota, un lloc d'especial càrrega emotiva per a molts dels que estarem corrent avui. Potser, al passar tan a prop, recordarem uns fets funestos per a Casa Nostra el 1714, y que durant una època -la del malson que dèiem una mica abans- l'estàtua del conseller en cap que hi figura va restar amagada ves a saber on.

En aquest carrer **Ausiàs Marc** hi ha unes quantes cases magnífiques, a dreta i esquerra, d'estil modernista, construïdes a principi del segle passat per a l'alta burgesia de l'època, la majoria grans magnats catalans del ram tèxtil. Una de les quals, la més sumptuosa, es la que trobarem en la confluència Ausiàs Marc – Girona, la **Casa Burés**.

Ja no hi viu ningú. Durant els darrers anys sí han rodat varies pel·lícules, la més coneguda, *Darknes*, una de terror.

Qui deia que el carrer **Ausiàs Marc** -el nom del qual honora al més insigne poeta de la nostra llengua- se'ns faria avorrit?. Per sí no en teníem prou per distreure la lluita que mantenim amb els quilòmetres, al finalitzar-lo arribarem a la **Plaça Urquinaona** on hi ha un teatre. A l'esquerra nostra hi ha el **Teatre Borràs**, el nom del qual es va posar en honor d'un insigne actor, **Enric Borràs**, nascut a Badalona el segle XIX.

Avançarem per agafar la **Ronda de Sant Pere**, on tot seguit trobarem el **Km 6** a l'alçada d'una bonica botiga modernista, la **Casa Teixidor**, que durant molts temps va vendre productes per dibuixar i pintar i ara és una tenda d'òptica . Menys mal que l'amo del establiment ha conservat l'ornamentació exterior i el magnífic rètol de mosaic, així com el mobiliari de fusta i els vitralls interiors. Moltes gràcies senyor botiguer; alguns potser ho haurien llençat tot a la bassa.

Ah! M'oblidava dir que el nom d'**Urquinaona** no és només per a que sapiguem que hi ha una parada de metro: se l'hi va posar aquest nom a la plaça en honor de **José Maria Urquinaona** que era un bisbe de Barcelona del segle XIX, enterrat a la basílica de la Mercè, per cert. Ja us deia que en aquesta zona estaríem salvats...

Km 6 al 7

Acabarem a bon pas la **Ronda de Sant Pere** i creuarem la **Plaça Catalunya**. Una dada que segur que coneixem, però al passar-hi serà bo recordar-ho: la Ronda coincideix exactament amb una part del què era l'antic *Camí de Ronda* de la muralla de la ciutat. És a dir que, a més a més de poder córrer lliurament per un carrer de Barcelona, el saber que ho estem fent damunt del mateix traçat que envoltava la ciutat fa segles és un plaer afegit als que estem experimentant avui amb motiu de la cursa de la seva Festa Major.

Creuarem, deia, la **Plaça de Catalunya**, la més gran de la ciutat, no cal dir-ho, i centre neuràlgic, que tampoc cal dir-ho perquè sempre, i a tota hora, sí veu tanta gent atapeïda com la que veiem en els reportatges sobre Calcuta. Ara i avui no, no obstant, en part perquè encara serà molt d'hora, però sobre tot perquè és diumenge i *El Corte Inglés* estarà tancat.

Seguirem per una altra **Ronda**, la de la **Universitat**. De fet no és una altra: és la continuació de la de Sant Pere, urbanitzada més tard que aquesta per fer camí per arribar a les facultats.

Tot seguit arribarem de nou a la **Plaça Universitat**, però ara per la part de baix per enllaçar amb la **Ronda de Sant Antoni**. Deixarem la **Plaça** agafant la Ronda de Sant Antoni. A la dreta nostra, fent cantonada amb la plaça, hi ha una de les botigues centenàries de Barcelona: **La Torre**. Com que és festa tindrà la porta baixada i no podrem veure els aparadors. És una llàstima perquè el comerç és molt curiós. Hi venen

roba i articles de gènere de punt, i no és que encara venguin els mateixos calçotets i samarretes que quan la van inaugurar fa més de cent anys...però gairebé. A dintre de la tenda hi ha fins i tot cadires per a que els clients puguin seure mentre la fan petar amb els dependents i trien la peça de roba que els interessa. Inefable, de veritat.

Un apunt: l'establiment va servir d'inspiració a **Carlos Ruiz Zafón** per a la seva famosa novel•la *L'Ombra del Vent* . Per als que l'hagueu llegit, recordareu que en un paràgraf diu "...es podien llegir les lletres gravades als vidres, entelats de tanta brutícia, i un rètol en forma de barret continuava onejant a la façana, prometent dissenys a mida i les últimes novetats de Paris" . Es refereix a la botiga per la qual passarem per davant, com ha confirmat l'autor alguna vegada, tot i que accentuant el seu deterior i convertint-la amb una barreteria: la que regenta el pare del *Julià Carax*, el senyor *Antoni Fortuny*.

Foto actual de la botiga La Torre, inaugurada l'any 1900

De la **Ronda de Sant Antoni** en farem només uns cent metres. De seguida, en arribar a la **Plaça Goya**, on hi ha la bonica **Font de la Tortuga** i el monument a **Francesc Layret** (un advocat que va ser assassinat el 1920 perquè defensava als obrers), girarem a la dreta per enfilar pel carrer **Sepúlveda**. D'aquest el farem tot fins al final, i al passar Muntaner, poc abans de Casanova, trobarem el **Km 7**.

No ho podrem evitar: els que haurem fet alguna marató de Barcelona, sentirem una emoció especial al córrer la Cursa de la Mercè pel carrer **Sepúlveda**. Recordarem que els darrers quilòmetres de la mítica prova del març transcorren també per aquí mentre patim sense misericòrdia per acabar-la. Però, se'ns passarà aviat l'angoixa perquè, a

diferència d'aquell dia, avui estarem frescos com una rosa. Res a veure -què us he de dir- el desmanegament d'aquells darrers quilòmetres finals de la marató amb com estarem avui: el carrer **Sepúlveda** sembla aquell dia l'Everest, i ara en canvi, fins i tot ens semblarà que fa baixada...que la fa.

Km 7 al 8

El carrer **Sepúlveda** per on farem aquest quilòmetre -un altre nom de carrer bonic per a mi- té aquest nom per honorar a un senyor de Salamanca que va ser governador civil de la ciutat els anys 1863 i 1864, just en el moment en que es va obrir l'Eixample.

El carrer **Sepúlveda** és un carrer que està ple de botigues d'informàtica. Curiosa circumstància perquè normalment, els establiments d'un ram determinat es posen força lluny l'un de l'altre per tal d'evitar competència. Aquí en canvi, estan tots junts, la qual cosa ve a confirmar el que es sabut: que els informàtics són gent molt atípica (no dic rara perquè molts són corredors i potser estaran llegint això).

Una altra cosa: al carrer **Sepúlveda**, abans d'arribar a Calàbria, hi ha una illa interior d'aquelles per distreure'ns-hi (que no avui, perquè estem pel que estem!) que duu el nom de **Jardins Tete Montoliu**. Molts recordaran que en **Tete**, malauradament desaparegut fa uns dotze anys, era un famós pianista barceloní de jazz, cec de naixement. A banda de genial músic, tenia un excel·lent i particular sentit de l'humor: sovint deia "Jo soc un pianista que segurament soc negre...Ho dic perquè quan em miro al mirall em veig negre".

Tete Montoliu al piano, i Joan Manuel Serrat al seu costat, el maig del 1968.

I una mica més enllà de l'illa -dir-li jardí a mi em sembla un eufemisme ja que, tot i què està molt bé, hi ha més ciment que flors- , arribarem tot seguit al **Km 8**, a l'alçada del carrer Rocafort.

Una observació: tothom diu que el carrer **Sepúlveda** puja. Deu de ser per l'efecte del final de la marató perquè no és veritat. En el primer tram que farem, des del carrer Muntaner fins a Borrell, baixa; no molt, però baixa. És després, fins al Paral·lel, que puja una mica. Convé saber-ho per a no amoïnar-nos ni poc ni molt.

Km 8 al 9

Passat el Km 8 de Rocafort continuarem uns tres-cents metres més corrent pel carrer **Sepúlveda** fins arribar a **Llançà** i enllaçar amb el Paral·lel. Aquests carrers del barri de Sant Antoni, per on estem ara, estan especialment relacionats amb l'esport. A banda de les curses que els travessen, com la marató, la del barri, la d'El Corte Inglès, etc., molt a prop d'on estem hi ha hagut locals mítics on s'hi feien espectacles esportius fa uns cinquanta anys.

No ho he dit abans: al començament del carrer **Sepúlveda**, al xamfrà de Floridablanca, que és el de sota, amb Casanova, hi havia el **Price**, una sala on s'hi feia boxa, lluita lliure, bàsquet...I a la dreta d'on girarem a **Sepúlveda** per agafar el **Paral·lel**, al carrer **Llançà**, existia el **Pabellón del Deporte**, un local obert -vull dir sense sostre- en el qual s'hi feia també esports com al **Price**, i molt especialment hoquei sobre patins. Fins i tot s'hi va arribar a celebrar uns campionats d'aquesta especialitat, no recordo sí d'Europa o del Món. Estava enclavat al mig d'una illa de cases, i molts veïns veien els combats i els partits des dels balcons interiors de casa seva. Resultava divertit, perquè, des de la finestra de la cuina i sense pagar un duro, ells eren els espectadors que més xiulaven als àrbitres.

Compte a l'arribar al final del carrer **Sepúlveda**: ens vindran ganes d'anar directes cap a l'arribada, que seria el més natural del món, però ens faran girar cap a l'esquerra i baixar un tram del **Paral·lel**. A mi em sembla el pitjor de la cursa. No perquè sigui el més dur, que no ho és, sobre tot ara a la baixada, sinó perquè resulta una mica emprenyador. S'ha de baixar fins a l'alçada de Calabria i girar 180 graus per tornar a pujar pel mateix **Paral·lel** fins a la **Plaça Espanya**, per acabar a l'**Avinguda Maria Cristina**.

Aquesta incongruència del circuit (sí no ens queixem una mica potser aquest escrit semblarà una guia turística per als *guiris*), té el seu avantatge: mentre baixes et permet veure els que ja pugen i van davant teu, i pots veure els que van darrere quan has girat i el que puges ets tu, i saludar a uns i als altres sí els coneixes. Una recomanació al respecte per als novells: convé no saludar de manera massa estentòria als que van darrere teu. Fes-ho, però prudentment, sense que es vegi que estàs molt content perquè li portes quatre metres a aquell o aquella. N'hi ha que tenen un fort esprint!

Com és sabut, el **Paral·lel** va ser un carrer conegut a tot el món per la gran quantitat de teatres i sales de festes que s'hi van instal·lar a les primeries del segle XX i fins que va esclatar la guerra. Però no en aquesta part per on correrem, que era la zona més avorrida, sinó més avall d'on farem el gir. No era en aquesta part on, des dels obrers fins els burgesos -més aquests que els altres- s'aventuraven a passar-s'ho bé, àvids de gresca i espectacle. Era més avall on començava la xerinola.

Tot i així, no gaire més lluny, perquè un parell de carrers més enllà, al voltant del **Teatre Condal** -que encara funciona- hi havia dos teatres més que jo recordi: el **Teatro Talia**, que era propietat de **Paco Martinez Soria**, l'inefable còmic de les pel·lícules de *Cine de Barrio*, aquelles per oblidar dels anys seixanta, i el **Teatro Cómico**, on hi feien el

que llavors en deien revistes, amb vedettes que havien de sortir a escena tapades de dalt a baix, o com a molt amb leotards. No és estrany que tanqués el 1962, perquè durant la postguerra, una parella de guàrdies civils s'asseia entre el públic, i si les lletres de les cançons, o els escots, o les faldilles sobrepassaven els límits dictats pels censors de l'època, la multa era immediata.

La revista "¡Taxi al Cómico!", de finals dels anys 40, va ser un dels grans èxits del teatre

Un apunt per conèixer -sí no se sap, que segur que sí- el per què al **Paral·lel** se li diu així: el nom prové del fet que el seu traçat coincideix amb el paral·lel 41 de la Terra (41º 22'34" per a ser exactes). En qualsevol cas, el nom original, posat en acabar d'urbanitzar el carrer a finals del segle XIX, no era "Paral·lel" sinó "Paralelo", la qual cosa significa que l'assumpte de l'idioma sempre ha estat molt complicat a casa nostra. Llavors i ara...que déu n'hi do!. I sense que avui ens hi capfiquem massa perquè estem de festa, arribarem al **Km 9**, després del gir de 180º.

Km 9 al 10

Seguirem la nostra particular *escalada* de l'**Avinguda del Paral·lel** per tal de fer el darrer quilòmetre. Que no s'espanti ningú: tot i que és el tram de la cursa on hi ha més pujada, *no mata*. L'únic que passa és que com és el final i és l'hora (per a alguns) dels esprints...

Haurem girat per tornar a pujar el **Paral·lel** a l'alçada de la **Plaça dels Ocellets** del barri del Poble Sec, que ara, al pujar, queda a l'esquerra del nostre camí.

Després del gir, a l'altra banda del **Paral·lel**, veurem una singularitat d'aquesta avinguda que ja haurem observat en baixar: una casa de pisos amb uns porxos a sota. I no és l'única d'aquest carrer.

La raó d'aquest tipus d'estructura s'explica perquè quan a finals del segle XIX es van començar a construir cases, els propietaris dels solars no volien acatar la norma del *Pla Cerdà*, que determinava que l'amplada del **Paral·lel** havia de ser de 50 metres. Exigien que fos de 40 perquè no volien que els pisos fossin més curts que els d'altres carrers de l'Eixample, i durant molt temps no s'hi va edificar gaire. Finalment, una llei ho va tractar de resoldre: mitjançant la "Llei de les cases porticades" es permetia fer habitatges amb porxos a la part baixa de l'edifici, de forma que la zona transitable del carrer tingués 50 metres i els amos guanyessin els 5 metres per banda que volien.

Una casa porticada del Paral·lel

La llei es va obeir també a mitges. Les construccions amb els pòrtics eren més cares; els propietaris s'havien de posar d'acord amb els del davant…Per una cosa o una altra, en seixanta anys i fins el 1928, s'havien construït al **Paral·lel** només 23 cases de pisos, setze amb porxos i set respectant l'amplada dels 50 metres. A la vista d'això, va sorgir una altra llei: la "dels barracons a precari", segons la qual, es permetien edificacions per a usos diversos, però que no es destinessin a dormitoris, i que es poguessin enderrocar en qualsevol moment.

I aquesta llei va acabar de donar-li el caràcter especial al **Paral·lel**, que ja el 1910 tenia nou teatres i onze music-halls: es van construir edificacions al llarg del carrer, barracons en molts casos, que allotjaren més teatres, cafès- cantants, tavernes, etc, convertint el carrer en el centre del divertiment de la ciutat. Pel què explicaven els nostres pares, el **Paral·lel** era una mena de *Broadway*... Hi acudia gent de tot tipus a divertir-se: els teatres de revista, els music-hall i les taules de joc atreien un públic que buscava els plaers de la vida; i les sarsueles i els vodevils a un altre públic més moderat, però entre tots la feien grossa.

Ja em dit que el punt neuràlgic de la diversió estava situat uns cinc o sis-cents metres més avall d'on girarem nosaltres; concretament a on ara hi ha **El Molino**, **El Victoria, l'Artèria** i **l'Apolo**, una zona que estava sempre plena de gent, de llum i d'alegria, una imatge que es va mantenir fins al anys cinquanta, i que ni la guerra ni la immediata

postguerra no van poder destruir. De fet, fou precisament en els quaranta quan el carrer va viure un dels moments més intensos de la seva història. Era necessari oblidar la guerra i al **Paral·lel** es podia aconseguir. Però a partir del final de la dècada dels cinquanta, per causa d'una crisi que va patir el teatre i, sobre tot, els canvis de gustos de la gent, va declinar el bullici del **Paral·lel**. Els locals emblemàtics van anar desapareixent i també el públic que els freqüentava.

"Escandaloses" cupletistes del Paral·lel dels anys quaranta

No ens posem enyorosos. Manen els gustos de la gent i, per altra banda, ara el què toca és córrer tant com puguem per aquest carrer que en temps passats era "pedra d'escàndol". No ens posem nostàlgics. Cada vegada veurem més a prop la font de la **Plaça Espanya**, i ens animarem perquè ens faltarà molt poc per acabar.

Arribarem a la **Plaça Espanya**, el conjunt arquitectònic que vol ser un homenatge a l'aigua. A dalt de tot hi ha un peveter envoltat de tres estàtues que volen significar *Tres Victòries*. El dictador **Primo de Rivera**, que va ser qui va fer construir la font l'any 1928, deia que significaven " ... el sacrificio permanente de España para defender la civilización". Quasi res! Segons diuen els que hi entenen, el conjunt té molt valor, però a mi no m'agrada gaire. Hi ha gent a qui tampoc li agrada i li diu *La Mona de Pasqua*.

Passarem per sota de les **Torres Venecianes** (aquestes torres si que m'agraden), i pujarem fins la meitat de l'**Avinguda Maria Cristina**, la mare d'**Alfonso XIII** i besàvia del rei **Joan Carles**. Arribarem com esperitats a la meta i, eufòrics com estarem, potser algú emularà a l'**Usain Bolt** fent com si disparés una fletxa... en direcció al peveter de la **Plaça Espanya**, naturalment.

I haurem acabat **la Cursa de la Mercè'2011**.

----------O----------

Miquel Pucurull
pucurullfontova@yahoo.es